

رابطه کیفیت روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان در زنان متأهل

کیوان نعمتی^۱، سارا رستمی^۲، دکتر محسن حجت خواه^۳

۱. کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه رازی، دانشکده علوم اجتماعی، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول).

۲. کارشناس ارشد آموزش و پرورش ابتدایی، موسسه آموزش عالی باختر ایلام، ایلام، ایران.

۳. استادیار گروه مشاوره، دانشگاه رازی، دانشکده علوم اجتماعی، کرمانشاه، ایران.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هفتم، شماره پنجاه و پنجم، سال ۱۴۰۱، صفحات ۹۴-۸۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۰۵

تاریخ وصول: ۱۴۰۰/۰۹/۲۶

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی رابطه کیفیت روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان در زنان متأهل بود. طرح پژوهش، کمی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان زن متأهل شهر کرمانشاه در سال ۱۴۰۰ بودند. به این منظور تعداد ۱۵۰ نفر از این افراد با استفاده از فرمول پلنت از تاپاچنیک و همکاران (۲۰۰۷) و به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب خواهند شد و به مقیاس کیفیت زندگی زناشویی (DAS) باسی و همکاران (۱۹۹۵) و مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان (CRAS) نلسون و کارول (۲۰۰۶) پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیره تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین کیفیت روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان رابطه منفی و معنادار وجود دارد ($P < 0/01$). نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز آشکار کرد که ۴۹/۸ درصد واریانس پرخاشگری ارتباطی پنهان به وسیله کیفیت روابط زناشویی تبیین می‌شود. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کیفیت روابط زناشویی نقش مهمی در پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل دارند.

کلیدواژه: کیفیت روابط زناشویی، پرخاشگری ارتباطی پنهان، زنان متأهل.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هفتم، شماره پنجاه و پنجم، سال ۱۴۰۱

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی
 روانشناسی

مقدمه

ازدواج در جامعه متغیر امروزی یک پدیده پیچیده است. در واقع ازدواج موفق و شروع رابطه زناشویی قادر است بسیاری از نیازهای روانی و جسمانی را در محیطی امن برآورده سازد و تأثیر بسزایی بر سلامت و بهداشت روانی افراد داشته باشد. انسان بر اساس سرشت و نیاز ذاتی خویش به انس و الفت با دیگران و مصاحبت و همراهی و همراز شدن با آنان نیازمند است و خانواده نهادی است که به این نیاز فطری بشر به صورت طبیعی، عمیق و آرامبخش پاسخ می‌دهد (معاذی نژاد و همکاران، ۱۴۰۰). لذا می‌توان گفت که خانواده به‌عنوان یک واحد اجتماعی، عاطفی و شکل‌دهنده‌ی شخصیت آدمی با پیوند زناشویی زن و مرد و ازدواج آن‌ها باهم شکل می‌گیرد (بثان^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). براین اساس، نیاز به برقراری ارتباط توأم با صمیمیت (لاوفورد^۲ و همکاران، ۲۰۲۰) و عشق از اساسی‌ترین دلایلی است که زن و مرد را به سوی انتخاب و پیوند زناشویی باهم می‌کشاند (وولس و مارک^۳، ۲۰۲۰). افزون براین که زندگی زناشویی کانون بسیاری از هیجانات مثبت و پیامدهای سازنده برای زوجین است، اما برخی اوقات این کانون خانواده می‌تواند در معرض تهدیداتی باشد که زندگی زناشویی را با خطراتی مواجه سازد. یکی از این خطرات که زندگی زناشویی را با مشکلات فراوانی مواجه می‌سازد پرخاشگری ارتباطی پنهان^۴ بین زوجین است که دربرگیرنده اعمالی است که در رابطه دو نفره زن و شوهر به کار گرفته می‌شود و به رفتارهایی مانند صدمه زدن به روابط یا احساس پذیرش اجتماعی و تخریب روابط دوستانه اطلاق می‌گردد که به همسر آسیب می‌رساند و مشتمل بر دو مؤلفه کناره‌گیری اجتماعی و خراب کردن وجهه اجتماعی می‌باشد (نلسون و کارول^۵، ۲۰۰۶).

پرخاشگری ارتباطی گاهی اوقات پرخاشگری پنهان هم نامیده می‌شود و دربرگیرنده اعمالی است که در رابطه دو نفره زن و شوهر به کار گرفته می‌شود. پرخاشگری ارتباطی را تلاشی برای آسیب رساندن به همسر از طریق اعمال نفوذ هدفمند و صدمه زدن به رابطه تلقی کرده‌اند و نوعی آزار رساندن به دیگران از طریق ایجاد اختلال در روابط بین افراد می‌باشد و به رفتارهای طلاق می‌شود که به همسر آسیب می‌رساند، نظیر صدمه زدن به روابط یا احساس پذیرش اجتماعی و تخریب روابط دوستانه. زنانی که از خشونت پنهان رنج برده‌اند، در مقایسه با زنانی که پرخاشگری پنهان را تجربه نکرده‌اند، بیشتر در معرض خطر برای قربانی شدن و سایر آسیب‌های روانی، هیجانی، خانوادگی و اجتماعی قرار می‌گیرند (فرانکل^۶ و همکاران، ۲۰۱۵). رفتار پرخاشگرانه در زندگی با بیماری‌های جسمانی نظیر بیماری قلب و عروق (سیارپور و همکاران، ۱۳۹۰)، پیامدهای منفی برای سلامت و رشد (مکنائوتون ریس^۷ و همکاران، ۲۰۱۹)، پایین بودن عزت‌نفس (اوت^۸ و همکاران، ۲۰۱۹)، استرس (تیمونس^۹ و همکاران، ۲۰۱۹)، اضطراب (توسانتاس^{۱۰}

1. Bean

2. Lawford

3. Vowels & Mark

4. covert relational aggression

5. Nelson & Carroll

6. Frankel

7. McNaughton Reyes

8. Otte

9. Timmons

10. Tosuntas

و همکاران، ۲۰۲۰)، نشانگان افسردگی همراه است (لی^۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ کریگسمن و وایلانکورت^۲، ۲۰۱۹). همچنین بر اساس پیشینه پژوهش پرخاشگری زناشویی منجر به مشکلاتی مانند افسردگی در همسران می‌شود (کاواباتا^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). پرخاشگری پنهان در روابط زناشویی به دو شکل نمود پیدا می‌کند که شامل کناره‌گیری عاطفی و خراب کردن وجه اجتماعی است. کناره‌گیری عاطفی به شکل عدم برقراری رابطه جنسی، تهدید به ترک رابطه و دریغ کردن توجه و مهربانی از همسر است (کریمی و همکاران، ۱۳۹۸). همچنین کناره‌گیری عاطفی که نمودی از پرخاشگری ارتباطی در زندگی زناشویی است با رفتارهایی شامل خودداری از محبت کردن، دوری از مهربانی و عدم شفقت ورزی با همسر یا زوج، خودداری از صمیمیت جنسی و عاطفی با همسر خود نشان داده می‌شود (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۶). خراب کردن وجه اجتماعی به شکل آزار غیرمستقیم همسر از طریق بدگویی، شایعه‌پراکنی، درمیان‌گذاشتن اطلاعات خصوصی همسر با دیگران نمود پیدا می‌کند (کریمی و همکاران، ۱۳۹۸). بخش دیگری از خراب کردن وجه اجتماعی می‌تواند به این صورت باشد که یکی از زوجین شرایطی را فراهم می‌کنند که امکان دخالت دیگران را در جریان بحث‌ها، تعارضات و مشاجرات خود را فراهم می‌کنند (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۶). یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند پیش‌بینی‌کننده پرخاشگری ارتباطی زوجین باشد، کیفیت روابط زناشویی است (غفاری و رضانی، ۱۳۹۸).

سازمان بهداشت جهانی کیفیت زندگی را به‌عنوان ادراک افراد از موقعیت‌شان در زندگی از نظر بافت فرهنگی و نظام ارزشی که در آن زندگی می‌کند، اهداف، انتظارات، استانداردها و اولویت‌هایشان است. پس موضوعی کاملاً ذهنی بوده و توسط دیگران قابل مشاهده نیست و بر درک افراد از جنبه‌های مختلف زندگی استوار است (سازمان بهداشت جهانی، ۱۹۹۷؛ به نقل از چایجیندا^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). کیفیت روابط زناشویی به‌عنوان تعامل پویا و دینامیک بین زوجین اشاره دارد که نقش مهمی در کاهش تعارض در زندگی زوجین ایفا می‌کند. به عبارتی، کیفیت روابط زناشویی به‌عنوان وجود شادی، رضایت، توافق، خرسندی، سازگاری و انسجام در زندگی زناشویی اشاره دارد که باعث تداوم زندگی زناشویی در زوجین می‌شود (دوی و همکاران، ۲۰۱۹). کیفیت روابط زناشویی به‌عنوان میزان توافق نسبی زن و شوهر درباره موضوعات مهمی چون همکاری در کارها و فعالیت‌های مشترک و ابراز محبت به یکدیگر تعریف شده است (مین^۵، ۲۰۱۶؛ به نقل از صدر و همکاران، ۱۳۹۷).

کیفیت روابط زناشویی که یک جنبه مهم از زندگی خانوادگی است، سلامت و بهزیستی افراد را شکل می‌دهد با سلامت جسمانی و روان‌شناختی زوجین همبستگی بالایی دارد و بیانگر سلامت، بهزیستی و ثبات در ازدواج می‌باشد. کیفیت زناشویی را عاملی اصلی می‌دانند که نقش به‌سزایی در موفقیت و یا شکست ازدواج دارد (بودرمن و سینا^۶، ۲۰۰۵؛ به نقل از موذن جامی و همکاران، ۱۳۹۶). در یک جمع‌بندی می‌توان که کیفیت روابط زناشویی در می‌تواند با پرخاشگری ارتباطی پنهان از لحاظ نظری و تئوریکال باهم در ارتباط باشد، اما پژوهشی که ارتباط کیفیت روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان در دانشجویان متأهل را در قالب یک

1. Lee

2. Krygsman & Vaillancourt

3. Kawabata,

4. Chaijinda

5. Min

6. Bodenmann & Cina

پژوهش منسجم و واحد مورد بررسی قرار داده باشد، کمتر وجود دارد، لذا در راستای پاسخگویی به این خلأ تحقیقاتی، سؤال پژوهش حاضر این خواهد بود که آیا کیفیت روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان دانشجویان رابطه دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی که با هدف پیش‌بینی انجام می‌شود و از رگرسیون استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان متأهل شهر کرمانشاه در سال ۱۴۰۰ بودند. به روش نمونه‌گیری در دسترس (داوطلبانه و مجازی) و بر طبق فرمول $n=50+8m$ از پلنت از تاپاکینگ^۱ و همکاران (۲۰۰۷) حجم نمونه ۷۴ نفر برآورد شد. در جهت تعمیم‌پذیری بیشتر نتایج و احتمال ریزش برخی نمونه‌ها تعداد ۷۶ نفر بیشتر انتخاب و در نهایت حجم نمونه ۱۵۰ نفر انتخاب شد. همچنین از آنجایی که زمان اجرای پژوهش در دوران شیوع کرونا و ویروس (کووید-۱۹) بود و امکان اجرای مداد کاغذی پرسشنامه‌ها وجود نداشت برای اجرای پرسشنامه‌ها از روش آنلاین استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی و استنباطی عمل شد. در سطح توصیفی جهت سنجش متغیرهای تحقیق از میانگین و انحراف معیار استفاده شد. مفروضه‌های تحقیق شامل آزمون کجی و کشیدگی برای نرمال بودن توزیع نمرات، آزمون دوربین واتسون برای آزمون استقلال خطاها، آزمون ضریب تحمل^۲ و تورم واریانس^۳ برای بررسی عدم همخطی چندگانه^۴ بود. در سطح استنباطی جهت بررسی روابط بین متغیرها در صورت نرمال بودن داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ استفاده شد.

ابزار پژوهش

مقیاس کیفیت زندگی زناشویی^۵ (DAS) باسبی^۶ و همکاران، (۱۹۹۵): این مقیاس شامل ۱۴ سؤال که سه خرده مقیاس توافق زناشویی با سولات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶؛ خرسندی زناشویی با سولات ۷، ۸، ۹، ۱۰ و ۱۱؛ انسجام زناشویی با سولات ۱۲، ۱۳ و ۱۴ اندازه‌گیری می‌کند. این مقیاس به صورت در طیف لیکرت ۶ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود به این صورت که همیشه ۶ نمره، تقریباً همیشه ۵ نمره، اکثر اوقات ۴ نمره، معمولاً ۳ نمره، کم ۲ نمره و به ندرت ۱ تعلق می‌گیرد. در مجموع نمره‌های بالا نشان‌دهنده کیفیت روابط زناشویی بالاتر است (صداقت خواه و بهزادی پور، ۱۳۹۶). سولات ۷، ۸، ۹ و ۱۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌کنم. بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس (روایی و پایایی) نشان داده است که ضرایب همبستگی میان مقیاس خودتنظیمی رفتاری برای روابط کارآمد در زوجها ویلسون^۷ و همکاران (۲۰۰۵) و مقیاس باسبی و همکاران (۱۹۹۵) در دامنه بین ۰/۲۷ تا ۰/۵۶ و معنی‌دار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است. همچنین ضرایب همبستگی با سازش یافتگی زناشویی^۸ لاک و والاس^۹ (۱۹۵۹) در دامنه ۰/۳۴ تا

1. Tabachnick

2. Tolerance

3. variance inflation factor (VIF)

4. multicollinearity

5. Dyadic Adjustment Scale (DAS)

6. Busby

7. Wilson

8. Short marital-adjustment and prediction tests

9. Lock-Wallace

۰/۴۵ و معنی دار در ۰/۰۱ گزارش شده است که نشان دهنده روایی همگرایی مقیاس است (عیسی نژاد و همکاران، ۱۳۹۶). در یک پژوهش اعتبار مقیاس آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمده است (فیروزی و همکاران، ۱۳۹۹). در خارج کشور اعتبار مقیاس با آلفای کرونباخ بررسی شده است و ضریب به دست آمده برای مردان ۰/۸۹ و برای زنان ۰/۷۹ گزارش شده است (لی و جوهانسون^۱، ۲۰۱۸). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمد.

مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان^۲ (CRAS) نلسون و کارول (۲۰۰۶): این مقیاس شامل ۱۲ سؤال است که دو خرده مقیاس کناره گیری عاطفی^۳ با سوالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶؛ خراب کردن وجهه اجتماعی^۴ با سوالات ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲ را اندازه گیری می کند. سوالات مقیاس در طیف لیکرت ۷ درجه ای نمره گذاری می شود به این صورت که خیلی کم ۱ نمره، نسبتاً کم ۲ نمره، کم ۳ نمره، نمی دانم ۴ نمره، زیاد ۵ نمره، نسبتاً زیاد ۶ نمره و خیلی زیاد ۷ نمره تعلق می گیرد. دامنه نمرات پرسشنامه برای کل سوالات ۱۲ تا ۸۴ خواهد بود (حمیدی کیان و همکاران، ۱۴۰۰). در داخل ایران برای بررسی اعتبار پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضرایب پاسخ های شوهران در مورد همسران خود برای کل مقیاس ۰/۸۵، کناره گیری عاطفی ۰/۸۵ و خراب کردن وجهه اجتماعی ۰/۸۳ و همچنین ضرایب پاسخ های همسران در مورد شوهران خود برای کل مقیاس ۰/۸۵، کناره گیری عاطفی ۰/۸۴ و خراب کردن وجهه اجتماعی ۰/۸۲ به دست آمده است (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۶). سازندگان مقیاس ضرایب آلفای کرونباخ برای مردان در کناره گیری عاطفی ۰/۹۰ و خراب کردن وجهه اجتماعی ۰/۸۸ و برای زنان در کناره گیری عاطفی ۰/۸۶ و خراب کردن وجهه اجتماعی ۰/۹۰ به دست آورده اند (نلسون و کارول، ۲۰۰۶). در یک پژوهش دیگر در خارج از کشور اعتبار پرسشنامه با آلفای کرونباخ بررسی شده است که ضریب ۰/۹۰ برای زنان و ضریب ۰/۸۹ برای مردان محاسبه شده است (اوکا^۵ و همکاران، ۲۰۱۶). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمد.

یافته ها

جدول ۱. شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	تعداد	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
توافق زناشویی	۱۵۰	۱۰	۳۵	۲۲/۷۹	۷/۲۲۷	-۰/۴۹۵	۰/۰۲۵
خرسندی زناشویی	۱۵۰	۸	۳۲	۱۸/۱۷	۶/۳۶۴	-۰/۱۶۵	-۰/۷۵۹
انسجام زناشویی	۱۵۰	۷	۱۷	۱۱/۱۹	۳/۲۷۰	-۰/۳۳۶	-۰/۲۱۲
نمره کل کیفیت روابط زناشویی	۱۵۰	۲۶	۸۰	۵۲/۱۵	۱۵/۹۸۴	-۰/۲۳۱	-۰/۵۹۸
کناره گیری عاطفی	۱۵۰	۱۲	۳۶	۲۷/۷۹	۷/۱۹۲	۱/۱۱۹	۰/۹۱۴
خراب کردن وجهه اجتماعی	۱۵۰	۱۲	۳۵	۲۵/۶۵	۶/۶۶۳	-۰/۴۱۱	-۰/۷۷۶
نمره کل پرخاشگری ارتباطی پنهان	۱۵۰	۲۷	۷۱	۵۳/۴۳	۱۲/۹۸۰	-۰/۵۱۱	۰/۹۱۳

1. Li & Johnson

2. Couples Relational Aggression and Victimization Scale (CRAViS)

3. love withdrawal

4. social sabotage

5. Oka

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی کیفیت روابط زناشویی و پرخاشگری ارتباطی پنهان را نشان می‌دهد. تعداد آزمودنی‌ها ۱۵۰ نفر بودند. همچنین مقدار چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش در بازه (۲- تا ۲) قرار دارد که این نشان می‌دهد متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال برخوردارند. در جدول ۲، نتایج آزمون دوربین واتسون برای استقلال خطاها و مفروضه عدم همخطی چندگانه^۱ آمده است.

جدول ۲. نتایج آزمون دوربین واتسون برای استقلال خطاها و عدم همخطی چندگانه

متغیرهای پیش‌بین	ضریب تحمل	تورم واریانس	دوربین واتسون (خودهمبستگی)
توافق زناشویی	۰/۷۸۲	۱/۲۷۸	
خرسندی زناشویی	۰/۸۸۶	۱/۱۲۸	۲/۰۴۰
انسجام زناشویی	۰/۸۲۶	۱/۲۱۱	

جدول ۲- نتایج آزمون دوربین-واتسون^۲ را نشان می‌دهد. بر اساس قاعده اگر شاخص دوربین واتسون باید بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، نشان‌دهنده آن است که متغیرهای پیش‌بین از استقلال مناسب برخوردار هستند. از آنجایی که آماره دوربین واتسون متغیرهای موردنظر این پژوهش بین ۱/۵ الی ۲/۵ به دست آمد که این نشان‌دهنده استقلال مناسب متغیرهای پژوهش است. همچنین هیچ‌کدام از مقادیر آماره تحمل کوچک‌تر از حد مجاز ۰/۱ و هیچ‌کدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگ‌تر از حد مجاز ۱۰ نمی‌باشند. از آنجایی که نتایج نشان‌دهنده عدم وجود همخطی چندگانه در متغیرهای پیش‌بین است، می‌توان از آزمون‌های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده نمود و نتایج آن قابل اطمینان است. در جدول شماره ۳- ضرایب ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش آمده است.

جدول ۳. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵
۱-کناره‌گیری عاطفی	۱				
۲-خراب کردن وجهه اجتماعی	۰/۷۵۵**	۱			
۳-توافق زناشویی	-۰/۵۵۳**	-۰/۴۲۹**	۱		
۴-خرسندی زناشویی	-۰/۶۲۳**	-۰/۶۵۵**	۰/۸۲۵**	۱	
۵-انسجام زناشویی	-۰/۶۱۳**	-۰/۶۰۱**	۰/۸۳۰**	۰/۸۸۷**	۱

** مقدار احتمال در سطح ۰/۰۱

بر اساس جدول ۳- نتایج ماتریس ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین کیفیت روابط زناشویی (در سطح ۰/۰۱ خطا و ۹۹ درصد اطمینان) با پرخاشگری ارتباطی پنهان رابطه منفی و معناداری وجود دارد. از آنجایی که بین متغیرهای پژوهش رابطه معناداری وجود دارد این امر ادامه تحلیل را امکان‌پذیر می‌سازد، لذا برای پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت روابط زناشویی از رگرسیون چندگانه به روش همزمان استفاده می‌شود که نتایج آن در جداول ۴ و ۵ آمده است.

1. multicollinearity
2. durbin-watson

جدول ۴. خلاصه مدل و تحلیل واریانس پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت روابط زناشویی

شاخص	مقدار به دست آمده
همبستگی چندگانه (MR)	۰/۷۰۶
مجذور R (ضریب تعیین)	۰/۴۹۸
مجذور R تعدیل شده	۰/۴۸۸
آماره F	۴۸/۲۹۵
سطح معناداری F	۰/۰۰۱

با توجه جدول ۴- نتایج نشان داد که ضریب همبستگی چندگانه بین کیفیت روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان برابر ۰/۷۰۶ است. همچنین ۴۹/۸ درصد از واریانس پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس ابعاد کیفیت روابط زناشویی تبیین شود. همچنین نتایج معنادار تحلیل واریانس یکراهه نشان دهنده مناسب بودن مدل رگرسیونی ارائه شده است. در جدول ۵- ضرایب رگرسیون چندگانه به روش همزمان آمده است.

جدول ۵. ضرایب رگرسیون چندگانه پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت روابط زناشویی

متغیرهای پیش‌بین	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد		سطح معناداری
	B	خطای استاندارد	ضریب بتا (β)	t	
ثابت (Constant)	۷۹/۸۱۴	۲/۷۸۶	-	۲۸/۶۵۰	۰/۰۰۱
توافق زناشویی	-۰/۳۹۷	۰/۲۰۱	-۰/۲۲۱	-۲/۹۷۰	۰/۰۴۹
خرسندی زناشویی	-۱/۳۱۲	۰/۲۷۶	-۰/۶۴۳	-۴/۷۵۹	۰/۰۰۱
انسجام زناشویی	-۱/۰۳۶	۰/۵۴۴	-۰/۲۶۱	-۲/۹۰۵	۰/۰۳۹

جدول ۵- بر اساس ضرایب استاندارد و غیراستاندارد تحلیل رگرسیون چندگانه به روش همزمان نتایج نشان داد که ابعاد کیفیت روابط زناشویی می‌توانند پرخاشگری ارتباطی پنهان را پیش‌بینی کنند و فرض پژوهش مورد تأیید قرار گرفت.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش بررسی رابطه کیفیت روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان در زنان متأهل بود. نتایج نشان داد که بین کیفیت روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان رابطه منفی و معنادار وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز آشکار کرد که ۴۹/۸ درصد واریانس پرخاشگری ارتباطی پنهان به وسیله کیفیت روابط زناشویی تبیین می‌شود. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کیفیت روابط زناشویی نقش مهمی در پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل دارند. این نتیجه به دست آمده می‌تواند با نتایج تحقیقات غفاری و رضانی (۱۳۹۸) همسویی داشته باشد. در تبیین رابطه بین کیفیت روابط زناشویی و پرخاشگری ارتباطی پنهان می‌توان گفت که یکی از نظریه‌های زناشویی، نظریه گشتاوری اولسون است (هرورو^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). اولسون از جمله نظریه‌پردازان رویکرد سیستمی است که با ارائه مدل و رویکردی خانواده را مورد بررسی قرار می‌دهد (اولسون^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). نظریه گشتاوری اولسون بازنمایی آشکار از روابط پویا بین نظام‌های خانواده است و براین مسئله متمرکز است که چگونه

¹. Herrero

². Olson

اعضای خانواده و رفتارهایشان به هم مربوط هستند (اولسون، ۲۰۱۱). این نظریه سه بعد شامل انسجام^۱، انعطاف‌پذیری^۲ و ارتباطات^۳ می‌باشد (ویلده^۴، ۲۰۱۹). انسجام زناشویی و انعطاف‌پذیری خانواده ارتباط مستقیمی با عملکرد خانواده یا کنشوری خانواده^۵ دارد و ارتباطات به‌عنوان یک بعد تسهیل‌کننده، می‌تواند انسجام و انعطاف‌پذیری در خانواده را ارتقاء دهد که این عوامل سه‌گانه نقش مهمی در ایجاد رضایت از زندگی زناشویی زوجینی و کاهش مشکلات جنسی و زناشویی زوجین دارند. لذا وقتی مشکلات جنسی کمتری داشته باشند کیفیت زندگی جنسی آنان نیز مطلوب خواهد بود (اولسون، ۲۰۰۰؛ به نقل از یوان^۶ و همکاران، ۲۰۱۹)؛ و به تبع آن وقتی زوجین از کیفیت روابط زناشویی و جنسی مطلوبی برخوردار باشند کمتر نسبت به هم پرخاشگری کرده و در ارتباطات خود پرخاشگری کمتری را بروز می‌دهند.

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش انجام آن بر روی دانشجویان متأهل شهر کرمانشاه بود. همچنین اجرای میدانی آن در دوران شیوع کرونا و ویروس و به‌صورت آنلاین بوده است که این امر تنها افرادی را قادر به شرکت در پژوهش و پاسخگویی به سوالات می‌کرده است که به اینترنت دسترسی داشته‌اند. در این پژوهش از پرسشنامه خودسنجی استفاده شده است و ممکن است در روند جمع‌آوری اطلاعات خطایی رخ داده باشد که این خطا ممکن است ناشی از پاسخگویی با صرف زمان اندک‌تر و یا پاسخگویی غلط و با سوگیری باشد و در نهایت موجب انحراف نتایج مطالعه شود که البته این محدودیت‌ها می‌تواند خارج از اختیار پژوهشگر محسوب شوند. در این مطالعه به علت کمبود وقت و همچنین ملاحظات اخلاقی و قانونی صرفاً به داده‌های پرسشنامه‌ای اتکا شد و از سایر منابع اطلاعاتی همچون مصاحبه که می‌توانست مفید باشد استفاده نشد. بر مبنای نتایج به‌دست‌آمده از این مطالعه، پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی نقش متغیرهایی دیگر مانند کیفیت روابط جنسی، رفتار دلبستگی در زندگی زناشویی، خودتنظیمی زناشویی، الگوهای ارتباطی خانواده و غیره، در پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان دانشجویان متأهل مورد بررسی قرار گیرند. یافته‌های پژوهش حاضر، در یک طرح توصیفی از نوع همبستگی به‌دست‌آمده‌اند و استنباط علی از آن‌ها امکان‌پذیر نیست؛ درواقع پیش‌بینی‌کننده‌ها در بهترین حالت، همبسته‌های پرخاشگری ارتباطی پنهان هستند نه علت آن. پیشنهاد می‌گردد با استفاده از یک مطالعه کیفی به بررسی عوامل مؤثر بر پرخاشگری ارتباطی پنهان در دانشجویان پرداخته شود. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده می‌توان دستاوردها این پژوهش را در سطح عملی مطرح کرد. به این صورت که از یافته‌های این پژوهش می‌توان در جهت تدوین برنامه‌ها و مداخلات درمانی مانند آموزش کیفیت روابط زناشویی در مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی برای کاهش پرخاشگری ارتباطی پنهان دانشجویان متأهل کمک شود. همچنین به مشاوران و روانشناسان بالینی پیشنهاد می‌شود در غربالگری‌های خود در مراکز مشاوره از این یافته‌ها استفاده کنند.

1. family cohesion

2. family flexibility

3. family communication

4. Wilde

5. family's functioning

6. Yuan

منابع

- حمیدی کیان، پروانه؛ نیکنام، مژگان؛ و جهانگیر، پانته آ. (۱۴۰۰). پیش‌بینی پرخاشگری پنهان زناشویی و ترس از صمیمیت براساس خودشفقت‌ورزی با نقش میانجیگری احساس گناه در افراد متأهل. *خانواده درمانی کاربردی*، ۲(۱)، ۹۰-۶۵.
- خزاعی، سمانه؛ نوابی‌نژاد، شکوه؛ فرزاد، ولی‌الله؛ و زهراکار، کیانوش. (۱۳۹۶). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس پرخاشگری پنهان ارتباطی در زوجین ایرانی. *فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی*، ۱۰(۲)، ۸۸-۷۵.
- خواجه، امیرحسام؛ بهرامی، فاطمه؛ فاتحی زاده، مریم؛ عابدی، محمدرضا؛ و سجادیان، پریناز. (۱۳۹۲). اثربخشی آموزش شادمانی به روش شناختی رفتاری بر کیفیت روابط زناشویی مردان و زنان متأهل. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۴(۳)، ۲۱-۱۱.
- سیارپور، سیدمصطفی؛ هزاوه‌ای، سیدمحمد مهدی؛ احمدپناه، محمد؛ معینی، بابک؛ و مقیم بیگی، عباس. (۱۳۹۰). بررسی رابطه پرخاشگری و خودکارآمدی و خودکارآمدی ادراک شده در دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر همدان. *مجله علمی دانشکده پرستاری و مامایی همدان*، ۱۹(۲)، ۲۴-۱۶.
- صداقت خواه، عاطفه؛ و بهزادی پور، ساره. (۱۳۹۶). پیش‌بینی کیفیت روابط زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی، ذهن‌آگاهی و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی. *فصلنامه زن و جامعه*، ۸(۳۰)، ۷۷-۵۷.
- صدر، محمدمهراد؛ اعظمی، یوسف؛ معتمدی، عبدالله؛ سیاه‌کمری، راهله؛ و مام شریفی، پیمان. (۱۳۹۷). بررسی نقش راهبردهای مقابله با استرس، هدفمندی در زندگی و کیفیت زندگی در تبیین سازگاری زناشویی بازنشستگان. *نشریه روان‌پرستاری*، ۶(۲)، ۲۳-۱۲.
- عیسی نژاد، مید؛ علیپور، الهه؛ و کلهری، صفورا. (۱۳۹۶). فراهم سازی ارزیابی تراز خودتنظیمی زناشویی در جامعه ایرانی: آزمون پایایی، روایی و ساختار عاملی نسخه ایرانی سنجه خودتنظیمی رفتاری برای روابط کارآمد زوج‌ها. *مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۱۷(۲)، ۱۴۷-۱۲۶.
- غفاری، مجید؛ و رضانی، نیلوفر. (۱۳۹۸). عدالت زناشویی و کیفیت زناشویی: نقش واسطه‌ای پرخاشگری ارتباطی پنهان. *خانواده پژوهی*، ۱۵(۶۰)، ۵۰۳-۴۸۳.
- فیروزی، راحله؛ تیزدست، طاهر؛ خلعتبری، جواد؛ و قربان شیرودی، شهره. (۱۳۹۹). بررسی ارتباط راهبردهای مقابله با تنیدگی با دشواری در تنظیم هیجان با نقش میانجی کیفیت روابط زناشویی در زنان متأهل مبتلا به سرطان پستان. *مجله دانشگاه علوم پزشکی اراک*، ۲۳(۱)، ۴۷-۳۴.
- کریمی، اصغر؛ احمدی، صدیقه؛ و زهراکار، کیانوش. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش مهارت‌های زناشویی مبتنی بر مدل گاتمن بر پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان. *مجله روانشناسی بالینی*، ۱۱(۴)، ۲۲-۱۳.
- معاذی‌نژاد، مهوش؛ عارفی، مختار؛ و امیری، حسن. (۱۴۰۰). هم‌سنجی اثربخشی آموزش زوج‌ها بر اساس رویکرد درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد (اکت) و تصویرسازی ارتباطی (ایماگو‌تراپی) بر مدیریت تعارض زناشویی زوجین. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۲(۴۵)، ۲۱۲-۱۸۵.
- موذن جامی، عارفه؛ محمدی، کوروش؛ و فلاح‌چای، رضا. (۱۳۹۶). پیش‌بینی کیفیت روابط زناشویی براساس جهت‌گیری معنوی. *نشریه دین و سلامت*، ۵(۲)، ۴۰-۳۱.

- Bean, R. C., Ledermann, T., Higginbotham, B. J., & Galliher, R. V. (2020). Associations between Relationship Maintenance Behaviors and Marital Stability in Remarriages. *Journal of Divorce & Remarriage*, 61(1), 62-82.
- Busby, D. M., Christensen, C., Crane, D. R., & Larson, J. H. (1995). A revision of the Dyadic Adjustment Scale for use with distressed and nondistressed couples: Construct hierarchy and multidimensional scales. *Journal of Marital and Family Therapy*, 21(3), 289-308.
- Chaijinda, K., Plianbangchang, P., Sripariwuth, E., & Jetiyanon, K. (2019). Quality of life of patients with chronic liver disease as measured by the abbreviated version of the world health organization quality of life scale. *Thai Journal of Pharmacy Practice*, 3(2), 35-40.
- Dewi, E. M., Puspitawati, H., & Krisnatuti, D. (2019). The Effect of Social Capital and Husband-wife Interaction on Marital Quality Among Families in Early Years and Middle Years Marriage. *Journal of Family Sciences*, 3(1), 30-40.
- Frankel, L. A., Umemura, T., Jacobvitz, D., & Hazen, N. (2015). Marital conflict and parental responses to infant negative emotions: Relations with toddler emotional regulation. *Infant Behavior and Development*, 40, 73-83.
- Herrero, M., Martínez-Pampliega, A., & Alvarez, I. (2020). Family Communication, Adaptation to Divorce and Children's Maladjustment: The Moderating Role of Coparenting. *Journal of Family Communication*, 20(2), 114-128.
- Kawabata, Y., Nakamura, M. S., & Mc Jason, F. (2020). A mediation model for relational aggression, victimization, attachment, and depressive symptoms in Guam: A gender-informed approach. *Journal of Pacific Rim Psychology*, 14.
- Krygsman, A., & Vaillancourt, T. (2019). Peer victimization, aggression, and depression symptoms in preschoolers. *Early Childhood Research Quarterly*, 47, 62-73.
- Lawford, H. L., Astrologo, L., Ramey, H. L., & Linden-Andersen, S. (2020). Identity, Intimacy, and Generativity in Adolescence and Young Adulthood: A Test of the Psychosocial Model. *Identity*, 20(1), 9-21.
- Lee, Y., Ha, J. H., & Jue, J. (2020). Structural equation modeling and the effect of perceived academic inferiority, socially prescribed perfectionism, and parents' forced social comparison on adolescents' depression and aggression. *Children and Youth Services Review*, 108, 104649.
- Li, P. F., & Johnson, L. N. (2018). Couples' depression and relationship satisfaction: Examining the moderating effects of demand/withdraw communication patterns. *Journal of Family Therapy*, 40(2), 63-85.
- Locke, H. J., & Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living*, 21(3), 251-255.
- McNaughton Reyes, H. L., Foshee, V. A., Chen, M. S., & Ennett, S. T. (2019). Patterns of adolescent aggression and victimization: Sex differences and correlates. *Journal of aggression, maltreatment & trauma*, 28(9), 1130-1150.
- Nelson, D. A., & Carroll, J. S. (2006). Couples relational aggression and victimization scale (CRAViS). *Provo, UT: RELATE Institute*.
- Oka, M., Brown, C. C., & Miller, R. B. (2016). Attachment and relational aggression: Power as a mediating variable. *The American Journal of Family Therapy*, 44(1), 24-35.
- Olson, D. (2011). FACES IV and the circumplex model: Validation study. *Journal of marital and family therapy*, 37(1), 64-80.

- Olson, D. H., Waldvogel, L., & Schlieff, M. (2019). Circumplex model of marital and family systems: An update. *Journal of Family Theory & Review*, 11(2), 199-211.
- Otte, S., Streb, J., Rasche, K., Franke, I., Segmiller, F., Nigel, S., & Dudeck, M. (2019). Self-aggression, reactive aggression, and spontaneous aggression: Mediating effects of self-esteem and psychopathology. *Aggressive behavior*, 45(4), 408-416.
- Timmons, A. C., Han, S. C., Chaspari, T., Kim, Y., Pettit, C., Narayanan, S., & Margolin, G. (2019). Family-of-origin aggression, dating aggression, and physiological stress reactivity in daily life. *Physiology & behavior*, 206, 85-92.
- Tosuntaş, Ş. B., Balta, S., Emirtekin, E., Kircaburun, K., & Griffiths, M. D. (2020). Adolescents' eveningness chronotype and cyberbullying perpetration: the mediating role of depression-related aggression and anxiety-related aggression. *Biological Rhythm Research*, 51(1), 40-50.
- Vowels, L. M., & Mark, K. P. (2020). Partners' Daily Love and Desire as Predictors of Engagement in and Enjoyment of Sexual Activity. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 1(1), 1-13.
- Wilde, J. L. (2019). Circumplex Model of Marital and Family Systems, The. *Encyclopedia of Couple and Family Therapy*, 441-443.
- Wilson, K. L., Charker, J., Lizzio, A., Halford, K., & Kimlin, S. (2005). Assessing how much couples work at their relationship: the behavioral self-regulation for effective relationships scale. *Journal of Family Psychology*, 19(3), 385-391.
- Yuan, X., Zhuo, R., & Li, G. (2019). Migration patterns, family functioning, and life satisfaction among migrant children in China: A mediation model. *Asian Journal of Social Psychology*, 22(1), 113-120.

